

*Кобко Євген,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та психології,
Національна академія внутрішніх справ*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії проти України питання забезпечення психологічної стійкості та належного психологічного супроводу діяльності працівників Національної поліції Міністерства внутрішніх справ України набуває особливої актуальності. Поліцейські щоденно працюють у ситуаціях підвищеного ризику, емоційної напруги, інформаційних викликів, а також виконують завдання у контексті тривалих безпекових загроз. Це обумовлює необхідність комплексного підходу до психологічного забезпечення їхньої діяльності, в тому числі, і через призму адміністративно-правових механізмів.

Системність та правова визначеність психологічного забезпечення діяльності поліції України є одним із пріоритетів функціонування сектору безпеки і оборони держави. В умовах гібридних загроз, масштабного бойового стресу, а також дедалі частіших випадків професійного вигорання серед правоохоронців, виникає потреба в адміністративно-правовій моделі ефективного психологічного супроводу діяльності поліцейських. Зокрема, це передбачає чітке нормативне закріплення процедур, відповідальних органів, а також інтеграцію міжнародних стандартів.

Одним із ключових документів станом на квітень 2025 року, що регламентує систему психологічного забезпечення, є наказ МВС України «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських» від 06.06.2018 року №88. Цим актом визначено структуру, напрями та основні завдання психологічного забезпечення у Національній поліції. Водночас, аналіз практики свідчить про фрагментарність його застосування. Наприклад, відповідні підрозділи не завжди укомплектовані фахівцями, відсутній системний моніторинг емоційного стану поліцейських у зоні бойових дій або після ротаций. Часто заходи з психологічного супроводу зводяться до формальних тестувань чи разових консультацій.

Варто зазначити, що сучасні виклики, зокрема бойовий досвід правоохоронців, вимагають включення до системи психологічного забезпечення механізмів реабілітації та постстресового супроводу. В європейських країнах (Німеччина, Франція, Естонія) розгорнуті цілісні моделі підтримки персоналу, що базуються на ранньому виявленні посттравматичному стресовому розладі, роботі мобільних кризових груп, а також обов'язкових психологічних дебрифінгах, про що свідчить реабілітація наших громадян України за останні три роки в тих країнах.

У вітчизняному адміністративному праві слід закріпити низку новацій:

- обов'язковість реабілітаційного скринінгу для осіб, які повертаються з бойових завдань;

- створення інституту зовнішнього нагляду за якістю психологічного забезпечення (через правозахисні громадські організації);

- законодавче унормування права поліцейського на повноцінну психологічну реабілітацію як складову безпечних умов служби;

- запровадження психологічного паспорту поліцейського – динамічного інструменту моніторингу стресостійкості;

- створення єдиної платформи обміну досвідом між підрозділами МВС та ЗСУ щодо психосупроводу;

- впровадження цифрових сервісів психологічної підтримки для поліцейських (зокрема чат-ботів, мобільних застосунків для самодіагностики та швидкої взаємодії з психологами);

- обов'язкове проходження курсів з психологічної саморегуляції та стрес-менеджменту в системі підвищення кваліфікації (із залученням сучасних методик, VR-симуляцій та кейс-аналізу);

- інституціоналізація ментального здоров'я як складової службової ефективності (включення відповідного показника до оцінювання персоналу в рамках атестацій та службових характеристик).

Окремо слід розглянути роль керівника як суб'єкта психологічної безпеки підлеглих. Відсутність у командирів базових навичок з емоційного лідерства часто призводить до загострення конфліктів, демотивації та прихованих психічних криз. Тому адміністративні регламенти мають містити вимоги до підготовки керівного складу щодо виявлення первинних ознак емоційної дестабілізації в особового складу.

Таким чином, психологічне забезпечення діяльності поліції – це не лише інструмент збереження працездатності кадрів, а й елемент правової безпеки. Адміністративне право повинно не просто встановлювати рамки, а й створювати умови, за яких правоохоронці відчують себе психологічно захищеними та мають ресурси для відновлення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII.
2. Наказ МВС України від 06.06.2018 № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19>
3. Барко В.І., Остапович В.П. Професійна психологічна підготовка поліцейських Національної поліції України // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Вип. 2. Том 1. С. 176–181.
4. Alexandrov D. Psychological Readiness of Police Officers to Work in High-Risk Conditions. *Journal of Law and Psychology*. 2021. Vol. 15. P. 47–56.
5. Саппа М.М. Адміністративно-правові засади забезпечення службової безпеки працівників поліції: монографія. Київ: НАВС, 2022. 214 с.
6. Кісіль З.Р. Психологія управління: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. – Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. – 208 с.